գերտահաններէ և աշխարհականներէ կազմուած Արքայաշաբէան Ընկերութիւնը, որոջ ջանքն և բարեմիտ նպատակն պիտի լինի ձեռնարկել Խոր-վերագոյց վանուց վերանորոգութեան և նորին զանգակատան շինութեան աւարտման, մանաւանդ՝ նոյն վանաց Վանախան Վարդաշէ շինութեան և միանգամայն խորհիլ և ապահովել նոյն Վարդաշէ արագոյ կառավարութեան և արդիւնաւէտ զարգացման միջոցները:

Ընկերութեան անդամք հետեւեալքս են, Երժանապատիւ Ստեփաննոս Վարդապետ Վանախայր Խորվերագոյ.

Բարեկրօն Յակոբ Եւաղ Վահանայ Բէկզատեանց.

Շմառօն Վահանայ Տէր Օգարեանց.

Բարեպաշտ Աերսէս Աղեղազարեանց.

Վիւլնազար Խաթիբեանց.

Մէլիք Վարդանեանց.

Մ. Պարոտ Շահբապեան.

Ստեփան Մէլիք-Խարայեան:

Ըստ խնդրանաց հասարակութեան Շահբապեան, նոյն զեղջ եկեղեցւոյ արասին մէջ ձեռնառն - արարոյց հաստատելոյ և զայն կառավարելոյ և ապագային արդիւնաւէտ զարգացնելոյ համար կազմուած Հողաբարձութեան Անդամք, որք են՝ Բարեկրօն Մկրտիչ Վահանայ, և Բարեպաշտք՝ Վարիք Վերամբեանց, Յարութիւն Աղաբեանց և Սոսսոմ Կարապետեանց, Վահափառ Կաթողիկոսի օրհնութեան Կոնդակաւ հաստատուեցան նոյն պաշտօնի մէջ, իրաւունք ստանալով միանգամայն Շահբապեան եկեղեցական գումարաց ստիսիքը գործածել ի պէտս և ի նպատակ շինութեան և կառավարութեան ձեռնարկելու զարդոյն:

Ըստ խնդրանաց Երժանապատիւ Յարդիկ Ալալցխոյ Սուքիաս Վարդապետի Պարզեանց և Ժողովողեան քաղաքին՝ Վահափառ Կաթողիկոսը բարեհաճեցաւ շնորհել նոյն քաղաքի մէջ դանուած Ս. Լ. Ջմիածնի սեպհական փեռնը՝ Օրէորոյց ստաւել ընդարձակ Սոսսոմարան կառուցանելոյ համար, միայն փեռնոյն սեպհականութիւնը միշտ Ս. Լ. Ջմիածնին պահելով:

ՅՈՒՅԱԿ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԱՅ Ի ՆՊԵՍՏ ՀՒՆՈՒԹԵԱՆՆՅ ՍՐԲՈՅ ԱԹՈՌՈՅՍ.

(Շարունակութիւն*)

Ի ՆԵՐՔԻՆ ԱՊՈՒԼԻՍ

Պատուական Մանուէլեանց	10	—
Մատթէոս Ոսկանեան	10	—
Պողոս Աղամալեանց	10	—
Նատուածատուր Ստեփանեանց	5	—
Յովհաննէս Զարկարեանց	6	—
Յարութիւն Շահբապեանց	3	—
Մինաս Զարկարեանց	3	—
Եղբարք Նանասեանց	4	—
Կարապետ Յակոբեանց	2	—
Գանձապետ Գալուստ Տէր Յօհաննէսեանց	1	—
Հասարակութիւն Ն. Աղուլեաց	16	—
Հասարակութիւն քաղաքի զեղջ	10	—
Հասարակութիւն Գուարցիոց	2	—
Հասարակութիւն Տնակերտ զեղջ	10	—
Հասարակութիւն Ռամիս զեղջ	6	—
Հասարակութիւն Յիզնայ զեղջ	40	—
Հասարակութիւն Ալաշի զեղջ	4	—
Հասարակութիւն Փառակոյ զեղջ	10	—
Հասարակութիւն Բիստ զեղջ	7	—
Հասարակութիւն Մարմանու զեղջ	2	—
Հասարակութիւն Շոտլիսայ զեղջ	7	—
Հասարակութիւն Գեաղ զեղջ	3	—
Հասարակութիւն Փորագաշտու	6	—
Հասարակութիւն Աազանչի զեղջ	20	—
Հասարակութիւն Նորաշէն զեղջ	6	—
Հասարակութիւն Ապրակունիս զեղջ	8	—
Հասարակութիւն Գիւնլի զեղջ	10	—
Հասարակութիւն Ալապատ զեղջ	10	—
Հասարակութիւն Արափսան-բէկու զեղջ	15	—
Հասարակութիւն Նմիսանայ զեղջ	8	—
Հասարակութիւն Կարմիր Աանլի գ	1	—

*) Տես թիւ Բ. և Ժ:

Հասարակութիւն Ատտապատ գեղջ . . . 15 —
 Հասարակութիւն Քոհրուլ գ'ղջ . . . 18 —
 Խանուժ Բակոյեան՝ Զորանչ Բաղալ
 Շահնաղարեանցի 6 —
 Կողակից Բ. Շահնաղարեանցի՝ Կաղուղ
 Շահնաղարեանց 5 —
 Մանտեի Բունիսիմ Մանասէրեանց . . . 2 —
 Հասարակութիւն Հաջիվար գեղջ . . . 8 —
 Հասարակութիւն Կարուձայ գեղջ . . . 16 —
 Հասարակութիւն Առլիբէկ և Քարիմէ
 րէկ գեղջ 7 —
 Հասարակութիւն Շիհաճմուտ գեղջ . . . 20 —
 Հասարակութիւն Խալլու գեղջ 6 —
 Հասարակութիւն Քուլթափա գեղջ . . . 15 —
 Թարութիւն Սարգսեանց Քիւլթափացի
 Հասարակութիւն Ուզունօրայ գեղջ . . . 5 —
 Հասարակութիւն Նաղարապատ գ. 8 —
 Հասարակութիւն Զնայերդ գեղջ 10 —
 Հասարակութիւն Ճահուկ գեղջ 15 —
 Հասարակութիւն Խալիսալ գեղջ 10 —
 Հասարակութիւն Ալագեօզ Մաղրայ
 գեղջ 8 —
 Հասարակութիւն Աարարարան գեղջ . . . 5 —
 Հասարակութիւն Նօրս - Մաղրայ գեղջ . . . 10 —
 Հասարակութիւն Կժաձոր գեղջ 6 —
 Հասարակութիւն Արինջ գեղջ 6 —
 Հասարակութիւն Մեծօլ գեղջ 7 —
 Հասարակութիւն Սուլթանբէկ գեղջ 10 —
 Հասարակութիւն Մեծ գեղջ 6 —
 Հասարակութիւն Մարտիրոս գեղջ 10 —
 Հասարակութիւն Գնտեվազ գեղջ 3 —
 Հասարակութիւն Աուշի գեղջ 5 —
 Հասարակութիւն Փաշալու գեղջ 9 —
 Հասարակութիւն Փօռ գեղջ 10 —
 Հասարակութիւն Ազատակ գեղջ 9 —
 Հասարակութիւն Մալիշիկայ գեղջ 12 —
 Հասարակութիւն Օրթաքեանդ գեղջ 5 —
 Հասարակութիւն Քէշիշքեանդ գեղջ . . . 12 —
 Հասարակութիւն Պաշ քեանդ գեղջ 6 —
 Հասարակութիւն Երթախուն գեղջ 5 —
 Հասարակութիւնք Քարաղլուխ և Թա-
 ւաթուն գիւղօրէից 6 —
 Հասարակութիւն Հասան քեանդայ 4 —
 Հասարակութիւն Աջիմուր գեղջ 8 —

Հասարակութիւն Աղաւնաձոր գեղջ . . . 6 —
 Հասարակութիւն Ռինտ գեղջ 5 —
 Հասարակութիւն Ելիին գեղջ 8 —
 Հասարակութիւն Արիայ գեղջ 8 —
 Հասարակութիւն Խաշիկ գեղջ 15 —
 Հասարակութիւն Գնեշէկ գեղջ 5 —
 Հասարակութիւն Այեար գեղջ 3 —
 Հասարակութիւն Նեկիշայ գեղջ 2 —
 Հասարակութիւն Կորատիդ գեղջ 10 —
 Հասարակութիւն Աշմալու գեղջ 9 —
 Հասարակութիւն Գումէր գեղջ 10 —
 Հասարակութիւն Արաղին գեղջ 4 —

Իւմիւսիւն Երարար Կամաղրայ.

Համախոյ թեմին Հոգևոր Տեսուչ Սրբազան Անդրէաս Արքեպիսկոպոսը Համախի քաղաքը իւր մուտ գործած օրէն Տեսուչ սկսաւ նկատել և տեղական Հայոց ուսումնարանի ներքին վիճակը ըստ ուսումնական և ըստ նիւթական մասին: Տեսանելով այն, և բաղդատելով ըստ նիւթականին ուսումնական մասն՝ նշանակութեան մեջ գտաւ: Ի Հարկէ, սորանով իմացում են աղղատիրական ուրով աշխատողներին — յարգոյ Հոգարարձուաց իրախուսական միջոցները և ուսուցչաց ջանքը:

Սակայն, տեսանելով մի կողմից թէ մի շնչին գումարով աւելի յառաջադիմութեան քայլեր չ'պիտի ունենայ խնդճ ուսումնարանը և չ'պիտի հասնի կատարելապէս իւր նպատակին, քանի որ հաստատապէս և արդիւնաւոր աղղուրներ չունի ուրիշ քաղաքաց ուսումնարանների պէս, և միւս կողմից բընակիչների թշուառապատում վիճակը՝ պատճառված յաճախ և սաստիկ երկրաշարժութիւններից և առևտուրական ձախողակի բերմունքներից, ուստի անցեալ 1869 թուականում բացեց մի թէթև և դիւրին եղանակ ժողովրդեան ձեռնտու և նպատաստանաց լինելու յիշեալ դպրոցին, որով ինքեանք աւելի ծանրութիւն չ'գրաւով կարողանան գէթ գոյութեան մեջ պահել իրանց ուսումնարանը — իրանց լուսաւորութեան առիթը: Այս պատճառի սահմանվեցաւ բաժանորդագրութիւն ՚ի ձեռն՝ սորին Սրբազնութեան, զոր ունիմ յիշել ՚ի վերջոյ համառօտապէս:

Քաջայոյս եմ, թէ Համախոյ Հայ Հասարակու-